

'Groen-rechts werkt niet'

Bijgedragen door Alec Boswijk
woensdag 24 december 2008
Laatst geupdate op zondag 22 februari 2009

De nieuwe groen-rechtse koers van de VVD – die zowel gericht is op economische groei als op milieubescherming - werkt niet. Het is simplistisch om erop te vertrouwen dat technologie, innovatie en marktwerking de huidige milieuproblemen kunnen oplossen. Al was het maar omdat de praktijk van de afgelopen decennia heeft uitgewezen dat ze dat niet doen. Dat stelt politicoloog Bram B scher, die volgende maand promoveert aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

B schers proefschrift gaat over het beheer van grensoverschrijdende natuurparken in zuidelijk Afrika, maar de conclusies zijn volgens de promovendus ook van toepassing op het denken over milieupolitiek in Nederland. "Het beheer van die parken is gestoeld op de neoliberale gedachte dat je een marktmodel kunt ontwikkelen dat tegelijkertijd de natuur beschermt en de lokale economie stimuleert. Maar mijn onderzoek toont aan dat zo'n win-win-model in de praktijk niet werkt, omdat de werkelijke situatie veel complexer is dan het model suggereert. En omdat er toch tegenstellingen blijken te zijn tussen de belangen van het een en het ander."

Pamflet van een optimist

Ook de VVD denkt milieuproblemen te kunnen oplossen door de economie ruim baan te geven. In zijn recente Pamflet van een optimist schrijft VVD-leider Mark Rutte dat hij een "moderne economie" wil cre ren waarin economische groei en milieu niet tegengesteld zijn. Rutte wil "kappen in het woud aan milieusubsidies" en een einde te maken aan "betuttelende milieuheffingen". Heffingen als de verpakkingsbelasting en de vliegtaks schaden volgens Rutte de economie zonder dat het milieu er baat bij heeft. "Dat geld gaat naar de staatskas, terwijl het bedrijfsleven het ook had kunnen aanwenden voor innovatieve projecten." De VVD-leider wijst erop dat de beste innovaties niet van de overheid komen, maar van ondernemers.

B scher vindt dat geen overtuigend argument. "De markt beperkt zich niet tot goede innovaties. MacDonald's was destijds ook een innovatie, maar wel een die funest is gebleken voor de vleesindustrie. Hybride auto's zijn een innovatie, maar de grondstoffen daarvoor worden nog altijd uit de hele wereld bij elkaar gevlogen, met alle milieugevolgen van dien. En dan de auto op zich – nog zo'n innovatie waar het milieu in de afgelopen tientallen jaren bepaald geen baat bij heeft gehad."

Niets nieuws

B scher vindt dat de VVD de complexe realiteit ten onrechte probeert te vangen in een simpel beeld. "De ervaring van de afgelopen decennia laat zien dat innovatie, technologie en ondernemingszin wel degelijk op gespannen voet staan met natuurbehoud en milieubescherming. De VVD zegt nu dat we de problemen die we in het verleden met bepaalde systemen hebben veroorzaakt, kunnen oplossen door vanuit diezelfde systemen te blijven werken."

De promovendus vindt de idee n in het groen-rechtse pamflet van Rutte daarom niets nieuws. "Wat door neoliberalen zoals de VVD wordt gezien als 'innovatief' en 'voortuitgang' is in wezen niets anders dan een logisch vervolg op driehonderd jaar oud denken." Aangezien dat denken geen breuk is met het verleden, meent de politicoloog dat er ook geen reden is om in de toekomst andere effecten van innovatief ondernemerschap te verwachten.

Martine Postma